Autor Guste Santini
Petak, 28 Studeni 2014 12:32

Sadržaj proračuna za narednu godinu komentirao sam u više navrata kako s aspekta ekonomske politike tako i s aspekta učinaka koje možemo očekivati njegovom primjenom. Nezadovoljstvo koje sam tom prilikom iskazao može se izreći u jednoj rječi – tragično. Međutim, rasprava koja se je vodila u Saboru u svezi Prijedloga proračuna je bila na nižoj razini. Ne samo da se nije, imajući u krizu, dala ocjena pogubnih učinaka njegovog donošenja u predloženom sadržaju, već su se davale politikantske, a ne političke, ocjene istog. Glede ekonomske, stručne, razine raspravu valja interpretirati – zabrinjavajućom.

Očito je da predlagač ne želi ništa mijenjati u narednoj godini. Narod bi rekao – ne talasaj! Zapravo investicijski dio aktivnosti je „naslonjen“ na europske fondove sa svim neizvjesnostima koje taj i takav pristup donosi. Tekući rashodi temelje se na „peglanju“ birokrata i ništa više. Tako su državni djelatnici u potpunosti provele naum Vlade da se ništa ne mijenja. Narodski rečeno: drži vodu dok majstori Â odu. Drugim riječima: izgubljena još jedna godina. Istini za volju valja reći da su proračuni od završetka ratnih strahota uglavnom bili tragični kako s ekonomsko-političkog aspekta, tako i sa socijalnog motrišta. Kao što znaju čitatelji ovih stranica drama je započela rebalansom proračuna za 1998. godino o čemu sam pisao na ovim stranicama kao o Istočnom grijehu. To se je ignoriralo pa je tumor metastazirao do današnjih razina. Potrebna je kirurgija a kirurg nitko ne želi biti i to je, za sada, cijela priča.

Rasprava u Saboru nam je dala, osim ponekog časnog izuzetka, odgovor na pitanje zašto smo tu gdje jesmo? Naprosto zabrinjava razina (ne)obrazovanosti članova kada su u pitanju načela stvaranja i učinci koji se proračunima nastoje ostvariti. Da ne opterećujem referirat ću se na dva pitanja.

Prvo. U uvjetima globalizacije i otvaranja nacionalnog gospodarstva inozemstvu, dodatno dramatizirano jedinstvenim europskim tržištem, porezni sustav i porezna politika postaju temeljni instrument ekonomske politike. Ukoliko imate fiksni tečaj nacionalne valute, a imate!, tada je u maloj i nerazvijenoj zemlji, hrvatski slučaj, ograničena monetarna politika (dodatno ograničenje prestavlja internacionalizacija bankarskog sustava i nemogućnost značajnijeg utjecaja na kreditnu politiku), pa vođenje učinkovite ekonomske politike postaje vrlo složen i zahtjevan zadatak. U tim i takvim uvjetima naši saborski zastupnici govore kako je osnovna zadaća Ministarstva financija da prikuplja sredstva. Ništa nije dramatičnije/pogubnije od tog stava. Naprosto da ne vjeruješ ušima i očima. I kada se to kaže u Saboru muk. „Od sto glasa, glasa čuti nije“ kako bi rekao Mažuranić. U radu, kojeg možete naći na ovim stranicama,

„Fiskalna politika“, pozvao sam se na Oca javnih financija dvadesetog stoljeća, Richarda Musgravea, i naglasio potrebu da se fiskalnom poltikom vodi alokativna, redistribucijska i stabilizacijska politika. (U rubrici „Harač“ na ovim stranicama bit će više pisano o porezima i načelima oporezivanja. Postoje tri temeljne odrednice svakog poreza, više vidjeti u Porezna reforma i hrvatska kriza, a to su: ekonomska, socijalna i fiskalna.) To je zadatak ministarstva financija u svakoj pa i našoj zemlji. Ignoriranje stanja u gospodarstvu, koje je dramatično, i posezanjem za novim porezima ili preraspodjelom postojećih uz dodatno smanjenje uloge lokalne uprave i samouprave je samoubilački čin. Ni manje ni više. Kratko i precizno rečeno porezna presija je u Hrvatskoj na nedopustivo visokoj razini i nema nade (u ovom trenutku nisam u stanju pronaći dovoljno snažnu riječ koja bi opisala moju zabrinutost) da bilo tko investira. Naprosto postojeće stanje i postojeća politika nagovještavaju umjesto olovnih crne oblake u neposrednoj budućnosti. Nije politika i politikanstvo ako kažemo da na to nitko nema pravo i da za tu i takvu politiku nitko nikada nije niti je mogao dobiti mandat.

Drugo. Gubitak svake patriotske i socijalne odgovornosti saborskih zastupnika kako bi se zadovoljili stranački interesi nikako ne mogu shvatiti. Ne radi se o prolaznoj krizi. Ne radi se o prolaznoj depresiji. Radi se o golom ekonomskom opstanku Lijepe naše. Opstanak Lijepe naše nije moguće ostvariti postojećim pristupom niti vrijeđanjem onih koji misle drugačije. Sabor je postao mjesto nerazmijevanja, netolerancije, isključivosti kako bi postao i ostao vjerni vojnik svoje partije bez obzira koje i kakve nas posljedice mogu i hoće zbog takvog ponašanja zadesiti. Nitko u Saboru ne razmišljaj da će jednog dana neki patriota analizirati što se je događalo u vrijeme kada je turobna depresija postala kancerogena i kada je bila potrebna, više nego ikad, kirurgija kojom bi se odstranilo bolesno tkvio. Taj budući mladi obespravljeni znanstvenik neće moći vjerovati svojim analizama i zaključit će da nedostaje neka „karika“ ili će, u radikalnijem scenariju, pronaći neke nove neprijatelje Lijepe naše. Ovo napominjem jer želim tom mladom budućem istraživaču jasno reći da smo mi sami krivi za stanje u kojem jesmo kao i za pogubne učinke koje će ova politika dodatno kreirati. Upravo zato je časopis „Ekonomija/Economics“ pokrenut; kako bi svjedočio da su neki ekonomisti, nazvani katasrofičarima i statističarima, pisali što valja činiti u vrijeme kada je njihov patriotski pristup bio kvalificiran na neprijmjerene načine i kada su ti ljudi zbog svog patriotskog stava bili krajnje marginalizirani, da ne kažem istjerani.